

IK BEN MET U
ALLE DAGEN

WERELDDAG
VOOR
GROOTOUDERS
EN SENIOREN

#IAMWITHYOUALWAYS

EERSTE WERELDDAG VOOR GROOTOUDERS EN SENIOREN

PASTORALE ORIËNTATIES

Het besluit om een Werelddag voor Grootouders en Senioren te organiseren, valt in een tijd die sterk getekend is door de pandemie van de afgelopen maanden die vooral de oudere bevolking wereldwijd getroffen heeft. De beelden van senioren die heel alleen overleden zijn en voor wie niet eens een begrafenis mogelijk was, hebben de Kerk diep verwond. Het is een van de kruisen van onze tijd, die tijdens de kruisweg van de paus op Goede Vrijdag van dit jaar, terecht in herinnering gebracht werd: *Mensen sprongen uit de ambulance, gekleed als astronauten, met beschermende pakken, handschoenen, maskers en gezichtsschermen. Ze namen mijn opa die moeite had met ademen mee. Dat was de laatste keer dat ik mijn opa zag. Een paar dagen later stierf hij in het ziekenhuis, ook gebukt onder eenzaamheid, veronderstel ik. Ik kon fysiek niet bij hem zijn om afscheid te nemen en hem te troosten.*¹

Lijdende mensen niet nabij kunnen zijn, is in strijd met de christelijke roeping tot barmhartigheid. Deze Werelddag is een gelegenheid om opnieuw te benadrukken dat de Kerk mensen die een kruis dragen niet zou mogen overlaten aan hun lot. Het thema dat de paus gekozen heeft: *Ik ben met jullie, alle dagen*, onderstreept heel duidelijk dat tijdens de pandemie en in de betere tijden die er hopelijk op volgen, elke kerkelijke gemeenschap verlangt om de senioren blijvend bij te staan.

¹ Kruisweg voorgedaan door paus Franciscus Goede Vrijdag 2 april 2021 Sint-Pietersplein, XIII^{de} Statie.

Meer dan een jaar geleden, toen de eerste golf van de pandemie haar hoogtepunt bereikte, schreef het Dicasterie voor de Leken, het Gezin en het Leven: *Als individuen en als lokale Kerken kunnen wij veel doen voor senioren: voor hen bidden, het drama van de eenzaamheid bestrijden, solidariteitsnetwerken opstarten en nog zoveel meer. Nu wij geconfronteerd worden met het scenario van een generatie die zo zwaar getroffen wordt, hebben wij een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid.*² Wanneer de storm geluwd is, moet deze taak een blijvend aandachtspunt zijn in het parochiaal leven en in alle kerkelijke gemeenschappen. Het jaarlijks vieren van een dag voor senioren is een manier om de aandacht voor kwetsbare senioren te integreren in onze vertrouwde pastorale zorg.

De aandacht van paus Franciscus voor senioren komt niet uit de lucht vallen. Alle recente pausen deelden dezelfde zorg en spraken wijze en warmmenselijke woorden tot senioren.³ De grote geestelijke betrokkenheid op senioren die eigen is aan het pontificaat van paus Franciscus, moet gelezen worden in het licht van de ecclesiologie die hem kenmerkt. Evenals andere bevolkingsgroepen die niet altijd de gepaste pastorale aandacht ontvangen hebben, hebben senioren een specifieke opdracht binnen het heilige en gelovige volk van God. Paus Franciscus ziet het als hun taak om de herinnering levend te houden en het geloof aan de jongere generaties door te geven. Voor hem maken ze volwaardig deel uit van de katholieke lekgroep. Ze zijn geen *gebruikers* van de Kerk maar begeleiders en tochtgenoten. Daarom is deze Werelddag niet een gelegenheid om een document over het ouder worden op te stellen, maar om een boodschap tot senioren te richten. Daarin vraagt de paus hen om mee verantwoordelijk te zijn voor de Kerk van morgen en voor de opbouw van de wereld na de pandemie. Dit is een belangrijke vernieuwing die in de

² Dicasterie voor de Leken, het Gezin en het Leven, *Dans la solitude le coronavirus tue davantage*, 7 april 2020. <http://www.laityfamilylife.va/content/laityfamilylife/it/news/2020/nella-solitudine-il-coronavirus-uccide-di-piu.html>

³ Cfr., onder andere, Joannes Paulus II, *Brief aan senioren*, 1 oktober 1999; Benedictus XVI, *Toespraak tijdens het bezoek aan een opvanghuis voor senioren «Viva gli anziani» van de Gemeenschap Sant'Egidio*, 12 november 2021.

lijn ligt van het synodaal perspectief dat paus Franciscus aanbeveelt. Volgens de paus maken senioren deel uit *van het geheel van alle gedoopten en zijn ze dragers van het groeiend onfeilbaar geloofsaanvoelen - sensus fidei infallibile in credendo.*⁴ Dit perspectief laat ons zien hoe belangrijk het is om een betere pastorale zorg te ontwikkelen voor deze leeftijdsgroep die we misschien te vaak vergeten zijn, vooral omdat we geneigd waren om senioren als reeds geëvangeliiseerd te beschouwen.

De eerste Werelddag voor Grootouders en Senioren zal in het midden van het jaar dat de paus aan het gezin toegewijd heeft, ter gelegenheid van de vijfde verjaardag van de apostolische exhortatie *Amoris laetitia*, gevierd worden. Dit is een bewuste keuze die voortkomt uit het besef dat senioren, ook zij die geen grootouders zijn, een familiale omgeving nodig hebben om in te leven. Tevens moeten gezinnen zich bewust worden van de rol die hun oudere familieleden vervullen. In een geglobaliseerde wereld is de relatie tussen de senioren en de gezinnen niet langer vanzelfsprekend, maar wordt zij integendeel voortdurend in vraag gesteld. Deze tendens roept verschillende connotaties op naargelang de geografische en culturele context, maar er zijn enkele terugkerende kenmerken die erop wijzen dat de crisis die tussen de senioren en het gezin aan de gang is, een echt teken des tijds is waarmee we rekening moeten houden. De gezinspastoraal, die vaak alleen gericht is op de relatie tussen echtparen of de relatie tussen ouders en kinderen, besteedt weinig aandacht aan de relatie tussen bejaarde ouders en volwassen kinderen en de relatie tussen grootouders en kleinkinderen.

In de encycliek *Fratelli tutti* was de paus wat dit betreft heel duidelijk: *We hebben gezien wat er gebeurd is met oudere mensen op bepaalde plaatsen van de wereld als gevolg van de coronapandemie. Zij hoefden niet op deze manier te sterven.*

⁴ Nota van de bisschoppensynode, 21.05.2021

Maar in feite was iets gelijkaardigs al eerder voorgevallen tijdens hittegolven en in andere situaties: oudere mensen werden op een wreedaardige manier aan hun lot overgelaten. We realiseren ons niet dat wij, door onze oudere mensen te isoleren en over te laten aan de zorg van anderen zonder de nabijheid en zorgzaamheid van familieleden, de familie zelf verminken en verarmen. Het zal ermee eindigen dat wij jonge mensen zullen beroven van de noodzakelijke band met hun wortels en van een wijsheid die ze nooit op eigen houtje kunnen verwerven (FT 19). Het zijn heel gewichtige woorden die opnieuw onze aandacht verdienen en die ons doen nadenken over de schuld die de gezinnen – en de gezinsspastoraal – hebben tegenover een generatie die in sommige opzichten vergeten werd.

Rekening houdend met dit complexe scenario (de pandemie, het zoeken naar een nieuwe toonaangevende rol voor senioren en de crisis binnen de familiale relaties), en met de zorg om mensen niet te ontmoedigen of moedeloos te maken, heeft de Kerk de eenvoudige weg van het feestvieren gekozen om mensen samen te brengen en solidariteit te bevorderen. Senioren en jongeren samen: ouders en kinderen, grootouders en kleinkinderen, mensen al of niet van dezelfde familie. De Kerk is zich bewust van de noodzaak van verzoening tussen de generaties en van de beproevingen die de senioren doormaken, maar de Kerk wijst niet op de tekortkomingen van wie dan ook. Ze kiest de weg van een gemeenschappelijke vreugdevolle viering.

Zoals we zien in de parabel van de verloren zoon en de barmhartige vader, kan feestvieren de verdeeldheid binnen een familie overstijgen. De zoon die waarschijnlijk vond dat zijn vader oud en bijna dood was en daarom zijn erfenis opeiste en ze vervolgens verkwistte, wordt door zijn vader verwelkomd en vergeven. Zo wordt hij verzoend met zijn bejaarde vader en ook met zichzelf en dit wordt gevierd met een feestmaal waaraan ze samen deelnemen. De barmhartige vader ontkent de problemen, het verraad en de dubbelzinnigheden niet, maar hij kiest er toch voor om bij de terugkeer van zijn zoon feest te vieren, omdat alleen de vreugde van het

Evangelie in staat is het hart te vullen en te bevrijden van *zonde, droefheid, innerlijke leegte en eenzaamheid* (EG 1). Mede dankzij de wijsheid van senioren is dit de basis waarop wij nieuwe relaties tussen de generaties kunnen opbouwen en is het de rots waarop wij onze samenlevingen na de pandemie kunnen vormgeven.

Daarom hopen we dat de viering van de eerste Werelddag voor Grootouders en Senioren een feestgebeuren wordt waaraan alle generaties deelnemen, en dit niet vanuit een naïeve blijdschap maar vanuit de vreugde die voortkomt uit het besef dat de Heer zowel de senioren als de jongeren in hun leven nabij is: *Hij is met ons alle dagen*.

Er zijn veel pastorale instrumenten om die pastorale zorg voor senioren te concretiseren. In dit verband is het zinvol te verwijzen naar een document dat jaren geleden door de Pauselijke Raad voor de Leken gepubliceerd werd. Het bevat een brede reflectie over de betekenis en de waarde van het ouder worden en het geeft concrete pastorale suggesties die vandaag nog steeds waardevol en relevant zijn.⁵ Van de vele mogelijkheden waarop lokale Kerken en individuen ouderen nabij kunnen zijn, zouden wij er één willen voorstellen die gemakkelijk te realiseren en zeer effectief is, namelijk hen bezoeken. Het is een zichtbaar teken van de Kerk die naar buiten treedt. Een bezoek brengen is een manier, verankerd in de traditie, om barmhartigheid te betonen, vooral tegenover zieken en gevangenen. Vandaag is het gepast om aan de vertrouwde lijst van de zeven werken van barmhartigheid, het werk van het bezoeken van alleenstaande senioren, toe te voegen. Het besluit van de Apostolische Penitentiare Inrichting om een volle aflaat te verlenen aan hen die dit doen, onderstreept er het dringende karakter van.

In dit document willen we ook nog enkele andere ideeën voor het vieren van deze Werelddag aanreiken. Elke parochie of kerkelijke gemeenschap kan een mis opdragen om de overleden senioren ten gevolge van de coronapandemie te herdenken.

⁵ Cfr. Pauselijke Raad voor de Leken, *De waardigheid van senioren en hun zending in de Kerk en in de wereld*, 1 oktober 1998.

Ze kunnen de jongeren vragen om hun grootouders of vooral alleenstaande senioren te bezoeken om hun de boodschap van de paus over te brengen.

Bovendien zijn we ervan overtuigd dat naast onze voorstellen, elke kerkgemeenschap deze viering op een creatieve manier zal afstemmen op haar specifieke context. Wij wensen dat deze Werelddag voor Grootouders en Senioren werkelijk een feest voor allen mag worden, vervuld van de vreugde van het Evangelie!

P. Alexandre Awi Mello, I. Sch.

Secretaris
Dicasterie voor de Leken, het Gezin en
het Leven

Card. Kevin Farrell

Prefect
Dicasterie voor de Leken, het Gezin en
het Leven

BEZOEK AAN GROOTOUDERS EN ALLEENSTAANDE SENIOREN

- De eerste Werelddag voor Grootouders en Senioren zal in veel landen gevierd worden in omstandigheden waarin het voor senioren nog steeds niet mogelijk zal zijn om fysiek deel te nemen aan de eucharistieviering.
- Om ervoor te zorgen dat de boodschap van nabijheid en troost iedereen bereikt – ook degenen die het meest geïsoleerd zijn – vragen wij iedereen om hun grootouders en de alleenstaande senioren van hun gemeenschap te bezoeken en hun de boodschap van de paus over te brengen.
- Een bezoek is een onmiskenbaar teken van de Kerk die naar buiten treedt. In deze tijd van sociale afstand vanwege de pandemie, laat een bezoek zien dat we wegen vinden om senioren nabij te zijn en toch de veiligheidsmaatregelen te respecteren.
- Iemand bezoeken is een persoonlijke keuze om op te staan en met spoed naar anderen te gaan (cf. Lc 1,39), zoals Maria deed toen zij haar bejaarde nicht Elisabeth bezocht.
- Een bezoek brengen is een gelegenheid waarop een kleinkind tegen zijn grootouders of een jongere tegen een oudere kan zeggen: *Ik ben met jou, alle dagen!*
- Tijdens het bezoek kan men een kleine attentie zoals een bloemetje schenken en samen het gebed van deze Werelddag lezen.
- Het bezoek kan ook een gelegenheid zijn om vooral de senioren die al lang niet meer uit huis zijn geweest, de mogelijkheid te bieden om het sacrament van de verzoening en van de eucharistie te ontvangen.

- Een bezoek brengen aan een alleenstaande oudere is een van de mogelijkheden om de volle aflaat ter gelegenheid van deze Dag te verkrijgen.
- Op plaatsen waar de dwingende gezondheidsmaatregelen een persoonlijk bezoek onmogelijk maken, kunnen met liefdevolle creativiteit andere middelen zoals de telefoon of sociale media aangewend worden om alleenstaande senioren te bereiken.
- Om de boodschap van de Werelddag te verspreiden kan men ook foto's van de bezoeken plaatsen op de sociale media met de hashtag #IamWithYouAlways.

VOORBEREIDING VAN DE DAG MET SENIOREN

- De belangrijkste doelgroep voor de activiteiten van deze Dag zijn de senioren. De boodschap van de paus is tot hen gericht.
- We kunnen ervoor zorgen dat zoveel mogelijk senioren persoonlijk deelnemen aan de zondagsmis die ter gelegenheid van deze Dag opgedragen wordt.
- We kunnen de senioren van onze parochie of kerkelijke gemeenschap uitnodigen voor een bezinningsmoment over de boodschap van de paus voor deze Dag. We kunnen ook van de gelegenheid gebruik maken om aan alle aanwezigen een kopie van deze boodschap uit te delen en om samen de videoboodschap te bekijken.
- Wie alleenstaande senioren bezoekt, kan de tekst van de boodschap van de paus overhandigen aan zij die de bijeenkomsten niet kunnen bijwonen.
- We kunnen de gebedsintenties van de paus en de bijzondere intenties van de lokale kerkgemeenschap toevertrouwen aan alle grootouders en senioren die ter gelegenheid van deze Werelddag bereikt worden.

VOORBEREIDING VAN DE DAG MET JONGEREN

- Een paar weken voor de Werelddag kunnen we de jongeren van onze gemeenschap bijeenbrengen om de bedoeling van deze dag toe te lichten en om ervoor te zorgen dat zij zoveel mogelijk senioren bezoeken.
- Na de viering van deze Dag kunnen we de jongeren opnieuw verzamelen en hen de kans geven om over hun bezoeken te vertellen.
- Jongeren kunnen via de sociale media campagne voeren om de inhoud van de Werelddag te verspreiden met de hashtag #IamWithYouAlways.

HERDENKEN VAN DE OVERLEDEN SENIOREN TEN GEVOLGE VAN DE CORONAPANDEMIE

- Tijdens de eucharistieviering van deze Dag of op een ander afgesproken moment kunnen we alle senioren van onze parochie of kerkgemeenschap die als gevolg van de pandemie overleden zijn, herdenken, in het bijzonder degenen voor wie geen uitvaartdienst kon gehouden worden.
- Aan het einde van de voorbede kunnen we de namen van de overleden senioren voorlezen en voor elke overledene een kaarsje aansteken.

VOLLE AFLAAT

- Op 13 mei vaardigde de Apostolische Penitentiare Inrichting een decreet uit dat bepaalt dat er ter gelegenheid van de Werelddag voor Grootouders en Senioren een volle aflaat verleend wordt.
- Senioren kunnen een aflaat verkrijgen door deel te nemen aan een van de eucharistievieringen ter gelegenheid van deze Dag.
- Rekening houdend met de aanhoudende noodsituatie op gezondheidsvlak en met het feit dat sommige senioren om gezondheidsredenen de eucharistieviering niet live kunnen bijwonen, wordt de aflaat ook verleend aan hen die er via televisie, radio of internet aan deelnemen.
- De aflaat wordt ook gegeven aan allen die op deze Werelddag een *werk van barmhartigheid verrichten door een alleenstaande oudere te bezoeken*.
- Op plaatsen waar de overheid om besmettingen te voorkomen persoonlijk bezoek verbiedt, is het ook mogelijk de aflaat te verkrijgen voor een virtuele ontmoeting.